

Для коментарів чи іншого зворотного зв'язку заповніть форму:
[форма зворотного зв'язку щодо цієї версії настанови](#)

Версія цього документу для друку: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00479&format=pdf>

Настанови на засадах доказової медицини.
Створені DUODECIM Medical Publications, Ltd.

Настанова 00479. Нетримання сечі у людей літнього віку

Автор: Maria Nuotio
Редактор оригінального тексту: Sari Atula
Дата останнього оновлення: 2017-08-03

Основні положення

- Нетримання сечі у людей літнього віку впливає на якість життя пацієнта та його/її родини, а також на витрати на медичну допомогу. Це підвищує ризик падіння та потребу в довготривалому догляді у спеціалізованих закладах.
- Пацієнт часто надто збентежений, щоб шукати відповідну допомогу.
- Різні варіанти терапії, які або лікують або принаймні полегшують ситуацію, доступні для лікування нетримання сечі в осіб літнього віку.

Поширеність і типи

- Частіше зустрічається у жінок і в тих, хто живе у спеціалізованих закладах
 - Серед осіб віком старше 70 років більше половини жінок та близько чверті чоловіків страждають від нетримання сечі, що призводить до певних клопотів.
- *Невідкладне нетримання сечі*
 - Характеризується раптовим позивом до сечовипускання (негайно)

- Частина синдрому гіперактивного сечового міхура, інші симптоми якого включають імперативні позиви до сечовипускання без нетримання сечі, часте сечовипускання та ноктурію
- Найпоширеніший тип у чоловіків. Основна причина часто полягає у підвищеному супротиву до потоку сечі у сечовивідному тракті, спричиненому доброякісною гіперплазією передміхурової залози (ДГПЗ).
- *Стресове нетримання сечі*
 - Мимовільне сечовиділення під час фізичного навантаження або напруження
 - Поширене у жінок
 - Рідко буває у чоловіків, в основному зустрічається, як ускладнення оперативного втручання на передміхуровій залозі
- *Змішане нетримання сечі*
 - Поєднання невідкладного нетримання сечі та стресового нетримання сечі
 - Найпоширеніший тип у жінок
- *Нетримання сечі внаслідок переповнення сечового міхура*
 - Нетримання, викликане гострою або хронічною затримкою сечі

Зміни, пов'язані зі старінням

- Жінки
 - Атрофія слизових оболонок сечостатевої системи
 - Ослаблення підтримуючих структур тазового дна
 - Вкорочення сечовивідного каналу
- Чоловіки
 - Доброякісна гіперплазія передміхурової залози
[Настанова 00246] Benign prostatic hyperplasia.
- Чоловіки та жінки
 - Гіперактивність детрузора з порушенням скорочувальної функції
 - Функціональний об'єм сечового міхура зменшується, що призводить до збільшення об'єму залишкової сечі.
 - Знижується здатність нирок концентрувати сечу.

- Об'єм сечі, що виділяється протягом ночі (нічна поліурія), зростає у порівнянні з об'ємом, що виділяється протягом дня.

Фактори, пов'язані з нетриманням сечі у людей літнього віку

- Неврологічні захворювання
 - Порушення пам'яті
 - Цереброваскулярне захворювання і так звані зміни білої речовини в глибоких відділах мозку
 - Хвороба Паркінсона
 - Один з компонентів тріади симптомів при нормотензивній гідроцефалії (NPH)
- Інші хронічні захворювання
 - Діабет 2 типу
 - Серцево-судинні захворювання
 - Хвороба легенів
 - Захворювання опорно-рухового апарату (наприклад, стеноз спинномозкового каналу).
- Депресія та депресивні симптоми
 - Причина чи наслідок?
- Симптоми з боку ШКТ
 - Закреп
 - Нетримання калу
- Зниження мобільності та функціональних можливостей
- Делірій
- Гостра інфекція сечовивідних шляхів
 - Крім того, безсимптомна бактеріурія дуже поширена у людей похилого віку і не потребує лікування.
- Медикаменти
 - Діуретики
 - Антипсихотичні препарати з антихолінергічними властивостями
 - Анальгетики, що діють на центральну нервову систему
 - Гіпнотики та седативні засоби

- Інгібітори ацетилхолінестерази, що застосовуються при хворобі Альцгеймера

Лікування

- Рішення щодо обстеження та лікування приймають залежно від причини та типу нетримання сечі.
- У випадках, коли пацієнт має захворювання пам'яті, кілька супутніх захворювань або приймає медикаменти, що включають різні лікарські препарати, акцент лікування слід спрямувати на комплексний підхід та реабілітацію.

Гіперактивний сечовий міхур пов'язаний з невідкладним нетриманням сечі

Медикаментозна терапія

- М-холіноблокатори
 - Оксибутинін, толтеродин, троспію хлорид, соліфенацин, даріфенацин і фесотеродин

Коментар експерта. Лікарські засоби даріфенацин та фесотеродин станом на 12.07.2019 в Україні не зареєстровані
 - Побічні ефекти: сухість у роті, закріп, затримка сечі, ортостатична гіпотензія, порушення пам'яті, сплутаність свідомості
 - Слід обережно ставитися до одночасного застосування з інгібітором ацетилхолінестерази.
 - Можлива найменша стартова і підтримуюча дози
 - Ретельне спостереження за реакцією на лікування та появою побічних ефектів
- Мірабегрон
 - Агоніст бета-3 адренорецепторів, який не має типових побічних ефектів М-холіноблокаторів. Проте слід бути обережним, особливо під час лікування осіб з серцево-судинними захворюваннями, такими як гіпертензія. Слід також моніторити час інтервалу QT у пацієнтів із групи ризику через можливе його подовження.

- У випадку будь-якого перорального препарату, призначеного від нетримання сечі, доцільність та безпечність лікарського засобу слід враховувати через ризик загальної ниркової недостатності, використовуючи значення ШКФ [програма 00006 | GFR calculator].
- Медикаментозна терапія доброякісної гіперплазії передміхурової залози
 - Антагоністи альфа-1-рецепторів (тамсулозин, альфузозин)
 - Слід спостерігати за пацієнтом через можливість виникнення ортостатичної гіпотензії
 - Інгібітори 5-альфа-редуктази (фінастерид, дутастерид)
- Ін'єкції ботулінічного токсину А в м'яз сечового міхура може розглядатися при важкому невідкладному нетриманні сечі.
- Топічна терапія естрогеном
 - Може полегшити симптоми невідкладного нетримання сечі у жінок.

Оперативне лікування

- Трансуретральна резекція передміхурової залози при доброякісній гіперплазії передміхурової залози після дослідження уродинаміки.

Інші види терапії [доказ | D] 04516

- Заплановані відвідування туалету (сечовиділення у певний час)
 - Програма усних нагадувань щодо відвідування туалету у певний час (сечовиділення за нагадуванням) може бути впроваджена у спеціалізованих закладах
- Черезшкірна стимуляція великогомілкового нерва може допомогти при лікуванні невідкладного нетримання сечі у людей похилого віку. Це також можна застосовувати вдома.

Ноктурія та нічне нетримання сечі

- Перенести час прийому діуретиків на другу половину дня
- Періодична катетеризація (введення та видалення катетера) у спеціалізованих закладах перед сном
- Компресійні панчохи різного ступеня щільності, якщо у пацієнта спостерігається набряк гомілок
- М-холіноблокатор або мірабегрон вночі

- Десмопрессин протипоказаний через ризик гіпонатріємії.

Нетримання сечі під час напруження і змішане нетримання сечі у жінок

Лікувальна фізкультура

- Лікування першої лінії, в тому числі у хворих літнього віку
- Вправи для м'язів тазового дна самі по собі або у комбінації з, наприклад, загальнозміцнюючими вправами для нижніх кінцівок, за необхідності під керівництвом фізіотерапевта. Ці вправи також ефективні при невідкладному нетриманні сечі.
- Заохочення до загальнозміцнюючих фізичних вправ (запобігає нетриманню сечі у людей похилого віку)

Оперативне лікування

- Міні-інвазивне встановлення субуретрального слінга (TVT and TOT настанова 00236 Нетримання сечі у жінок]) досить добре переноситься пацієнтом, тому воно також підходить для багатьох літніх жінок для лікування важкого нетримання сечі під час напруження.
- Ін'єкція поліакриламідного гідрогелю (Bulkamid®) навколо уретри, завдяки своїй безпеці - це хороший метод для літніх жінок, для яких операція становить високий ризик.

Коментар експерта. Поліакриламідний гідрогель Bulkamid® станом на 12.07.2019 не зареєстрований в Україні

- Міні-інвазивні слінгові операції для чоловіків підходять для легкого та помірного стресового нетримання сечі, а також для літніх пацієнтів чоловічої статі.

Медикаментозна терапія

- Дулоксетин препарат центральної дії та інгібує повторне засвоєння серотоніну і норадреналіну, збільшуючи таким чином активність соромітного нерва, що в свою чергу, призводить до збільшення тонуусу сфінктера сечовивідного каналу.
 - Його ефект досить легкий, а терапевтичні дози погано переносять пацієнти літнього віку (побічні ефекти включають нудоту).

Нетримання сечі внаслідок переповнення сечового міхура

- Бажано виміряти об'єм залишкової сечі за допомогою ультрасонографії або одноразової катетеризації після сечовипускання.
- Слід виключити будь-яку перешкоду для потоку сечі; обструкція може бути спричинена
 - доброякісною гіперплазією передміхурової залози у чоловіків
 - значним пролапсом у жінок.
- Лікування закріпів, поступова відміна ліків, які розслабляють сечовий міхур (зокрема антихолінергетиків)
- Слід забезпечити повне спорожнення сечового міхура, бажано шляхом періодичної катетеризації, яку проводять з достатньо частим інтервалом
- Слід уникати використання постійного катетера при лікуванні хронічної затримки сечі.

Аспекти реабілітації доказ [04856] [C]

- Підтримка і заохочення мобільності та функціональних можливостей покращує контроль сечового міхура.
- Слід забезпечити швидку та ефективну реабілітацію після гострих захворювань або операцій за допомогою відповідних засобів для пересування.
- Постійний катетер слід видалити якомога швидше, щоб зберегти контроль сечового міхура та уникнути інфекцій, викликаних катетером, та інших ускладнень.
- Необхідно забезпечити, щоб пацієнт мав безперешкодний та безпечний шлях (наприклад, належне освітлення тощо) до туалету або судно, як в домашніх умовах, так і в спеціалізованих закладах.

Захист від нетримання сечі

- Високоякісні урологічні прокладки і нижня білизна, яку досить часто змінюють доказ [06268] [C]
- Для чоловіків доступні різні сечозбірники

- Чоловікам похилого віку може бути складніше погодитись використовувати урологічні прокладки, тому їм слід приділяти особливу увагу під час консультивання та навчання.

Інші важливі моменти

- Вислухайте побажання пацієнта та його/її родини
- Спостерігайте за настроєм пацієнта з нетриманням сечі і, за необхідності, призначте антидепресанти.
- Лікування закрепу [\[настанова 00182\]](#) [Закрепи у дорослих].
- Перегляньте всі медикаменти.
- Розгляньте інші можливі причини нетримання сечі у пацієнта з розладами пам'яті.

Референтні значення

- Підозра на обструкцію сечі (наприклад, пролапс у жінок та проблеми з простатою у чоловіків).
- Тяжкі симптоми
- Консервативна терапія не принесла результатів
- Післяопераційні ускладнення

Пов'язані ресурси

- Кокранівські огляди [\[пов'язані 00404\]](#) [Urinary incontinence in ...]
- Література [\[пов'язані 00404\]](#) [Urinary incontinence in ...]

Джерела інформації

R1. DuBeau CE, Kuchel GA, Johnson T 2nd et al. Incontinence in the frail elderly: report from the 4th International Consultation on Incontinence. *Neurourol Urodyn* 2010;29(1):165-78.

[\[PubMedID|20025027\]](#)

R2. Schröder A, Abrams P, Andersson KE ym. Urinary incontinence in frail/older men and women. Guideline on urinary incontinence: European Association of Urology 2010

[\[веб|http://www.uroweb.org/gl...\]](#)

Настанови

- [Настанова 00246](#). Benign prostatic hyperplasia.
- [Настанова 00236](#). Нетримання сечі у жінок.
- [Настанова 00182](#). Закрепи у дорослих.

Калькулятори й анкети

- [Програма 00006](#). GFR calculator.

Доказові огляди Duodecim

- [Доказовий огляд 04516](#). Timed voiding and habit retraining in urinary incontinence in adults.
Дата оновлення: 2011-11-02
Рівень доказовості: D
Резюме: Current evidence is too limited for any conclusions on the impact of timed or prompted voiding or habit retraining on urinary incontinence.
- [Доказовий огляд 04856](#). Treatment of urinary incontinence after stroke.
Дата оновлення: 2008-06-12
Рівень доказовості: C
Резюме: Structured specialist professional assessment and management of care and specialist continence nursing may reduce urinary incontinence after stroke.
- [Доказовий огляд 06268](#). Absorbent products for moderate-heavy urinary and/or faecal incontinence in women and men.
Дата оновлення: 2008-12-09
Рівень доказовості: C
Резюме: For urine incontinence, diapers may be the most cost-effective disposable design for men both day and night. For women disposable pull-ups may be better than the other designs (except for those living in nursing homes when used at night), but they are more expensive. There is insufficient data to make any recommendations for people with faecal incontinence.

Авторські права на оригінальні тексти належать Duodecim Medical Publications, Ltd.

Авторські права на додані коментарі експертів належать МОЗ України.

Published by arrangement with Duodecim Medical Publications Ltd., an imprint of Duodecim Medical Publications Ltd., Kaivokatu 10A, 00100 Helsinki, Finland.

Ідентифікатор: ebm00479 Ключ сортування: 022.006 Тип: EBM Guidelines

Дата оновлення англomовного оригіналу: 2017-08-03

Автор(и): Maria Nuotio Автор(и) попередніх версій статті: Pentti Kiilholma, Jouko Laurila, Reijo Tilvis Редактор(и): Sari Atula
Лінгвіст(и)-консультант(и) англomовної версії: Kristian Lampe Видавець: Duodecim Medical Publications Ltd
Власник авторських прав: Duodecim Medical Publications Ltd

Навігаційні категорії

EBM Guidelines Geriatrics Nephrology Internal medicine Urology Gynaecology Surgery

Ключові слова індексу

mesh: Aged mesh: Urinary Incontinence mesh: Urinary Incontinence, Urge Stress incontinence Overflow incontinence
Incontinence mesh: alpha-adrenergic agonists mesh: Cholinergic Agents mesh: cholinergic antagonists
mesh: detrusor muscle mesh: reflex incontinence mesh: Urinary Bladder, Neurogenic mesh: Urinary Bladder
speciality: Urology speciality: Geriatrics speciality: Gynaecology speciality: Internal medicine speciality: Nephrology
speciality: Surgery icpc-2: U04